

การวิเคราะห์การตัดสินใจทางการเมืองด้วยทฤษฎีเกม
กรณีศึกษาการยุบสภาในปี พ.ศ.2556

POLITICAL DECISION ANALYSIS USING GAME THEORY
CASE STUDY : PARLIAMENTARY DISSOLUTION IN 2013

นาย ชรรมชาติ กุลประภา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร)

ส่วนบัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

พ.ศ.2558

ลิขสิทธิ์ของส่วนบัณฑิตศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การวิเคราะห์การตัดสินใจทางการเมืองด้วยทฤษฎีเกม กรณีศึกษาการยุบสภา
ในปี พ.ศ.2556

ผู้วิจัย : นาย ธรรมชาติ กุลประภา

ปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : 1. พันเอก ดร.ดิเรก ศีประเสริฐ ประธานกรรมการ
2. พันเอก ดร.วีระชาติ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา กรรมการ
3. ดร.รุ่งนภา พุ่มเรือง กรรมการ

สอบวิทยานิพนธ์ขั้นสุดท้าย : 22 พฤษภาคม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง และกระบวนการในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ทางการเมืองที่ดีที่สุดในการเลือกที่มีอยู่ทั้งหมดด้วยทฤษฎีเกมขั้นพื้นฐานโดยไม่ใช้คณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน โดยได้เลือกกรณีศึกษาการยุบสภาในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเกมไปใช้วิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจของฝ่ายรัฐบาลในขณะที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ปลายปี 2556 (ตั้งแต่การเริ่มพิจารณา พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมของรัฐสภา) จนถึงต้นปี 2557 (การเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ 2557 และเหตุการณ์สืบเนื่องที่สำคัญ) โดยจุดสำคัญที่จะทำการศึกษาคือ การตัดสินใจยุบสภาของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556 และตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้ทราบจากกรณีศึกษานี้ว่าทฤษฎีเกมจะสามารถนำไปช่วยในการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างไร และในรูปแบบขั้นตอนอย่างไรจึงจะง่าย และได้ผลในทางปฏิบัติ

ผลจากการวิจัยพบว่าทฤษฎีเกมขั้นพื้นฐานซึ่งมีการกำหนดสมการองค์ประกอบผลประโยชน์ที่ชัดเจนแน่นอนและครอบคลุมตัวแปรผลได้ผลเสียของแต่ละฝ่าย สามารถช่วยในการวิเคราะห์ทางเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดต่อสถานการณ์ของเกมที่กำหนดขึ้นได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอรูปแบบพื้นฐาน และขั้นตอนในการนำไปใช้ตลอดจนข้อจำกัด และข้อควรระวังในการใช้งานไว้ด้วย

Thesis Title : POLITICAL DECISION ANALYSIS USING GAME THEORY CASE STUDY :
PARLIAMENTARY DISSOLUTION IN 2013

Researcher : Thammachart Kulprapha

Degree : Master of Arts (Defence Studies)

Thesis Supervisory Committee : 1. Colonel Dr.Dirake Deeprasert Chairman
2. Colonel Dr.Virachart Palakawong Na Ayudhya
3. Dr.Rungnapa Poomruang

Date of Oral Defense : 22 May 2015

ABSTRACT

This research is about to consider political circumstances and decision scenarios in order to find the best strategy among all available choices by using classical and modern game theory principle without complicated mathematics. By selecting the parliamentary dissolution in 2013 as a case study, the researcher applied game theory principal to analyze the government's decision according to the political crisis evoked by the amnesty bill issued from the parliament. The political circumstances from late 2013 to early 2014 were considered as environmental factors affecting the prime minister's decision of parliamentary dissolution on 9th December 2013 and its consequences. Results derived from the case study were to explain how game theory principle be able to apply for determining best strategy among available political decisions and to explain how a simple and practical model should be carried out.

According to this study, game theory concept with a well-established utility function covering all major preferences (both positive and negative sides) can help determining the best reasonable and practical strategy as the final decision to respond with the modeled game situations. This study also provided an empirical game model and steps to be applied, together with constraints and cautions of usage.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายท่าน ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำอย่างดียิ่งโดยเฉพาะ พันเอก ดร. ดิเรก ดีประเสริฐ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ดร. ปริญญา ฉายะพงษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจน พันเอก ดร. วีระชาติ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และ ดร. รุ่งนภา พุ่มเรือง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำมาโดยตลอดจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ตามความมุ่งหมายด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

อนึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พันเอกหญิง ไพชรินทร์ ศิริสมพันธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำในการจัดเตรียมข้อมูล และการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ อย่างดียิ่ง จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จสมบูรณ์ในทุกขั้นตอนตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางธุรการของส่วนบัณฑิตศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ทุกท่านที่ได้เอื้อเฟื้อให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร)

พฤษภาคม

นาย ธรรมชาติ กุลประภา

2558

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามนำการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทฤษฎีเกมในการตัดสินใจ.....	8
ทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Making Theory).....	15
ทฤษฎีเกม (Game Theory).....	17
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระบบรัฐสภา.....	32
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไป.....	52
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อจำกัดและกลยุทธ์ทางเลือก.....	59
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อจำกัดและความผิดพลาด.....	73
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปการวิจัย.....	74
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	77
ประวัติผู้วิจัย.....	80

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของทางเลือกทั้ง 3 ทาง.....	60
ตารางที่ 4.2 แสดงตัวเลขของตัวแปรผลประโยชน์ U1-U8 สำหรับแต่ละทางเลือก.....	63
ตารางที่ 4.3 แสดงผลลัพธ์ (Pay-Off) ของเกม.....	65
ตารางที่ 4.4 แสดงผลประโยชน์ของฝ่ายรัฐบาล.....	66
ตารางที่ 4.5 แสดงผลประโยชน์ของฝ่าย นปช. และคนเสื้อแดง.....	67
ตารางที่ 4.6 แสดงผลลัพธ์ (Pay-Off) ของเกม.....	69
ตารางที่ 4.7 แสดงผลประโยชน์ของฝ่ายรัฐบาล.....	70
ตารางที่ 4.8 แสดงผลประโยชน์ของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล.....	71

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวความคิดของการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1	แสดงกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายสหรัฐอเมริกาในวิกฤตการณ์คิวบาด้วย ทฤษฎีเกม.....	9
ภาพที่ 2.2	แสดงผลลัพธ์การตัดสินใจของทั้งสองฝ่ายในวิกฤตการณ์คิวบาด้วยทฤษฎีเกม.....	10
ภาพที่ 2.3	แสดงแขนงการตัดสินใจของทั้งสองฝ่ายในวิกฤตการณ์คิวบาด้วยทฤษฎีเกม.....	11
ภาพที่ 2.4	การวิเคราะห์ผลลัพธ์การตัดสินใจของทั้งสองฝ่ายในวิกฤตการณ์คิวบาด้วย ทฤษฎีเกม.....	12
ภาพที่ 2.5	หลักสูตรการเรียนการสอนด้านการใช้ทฤษฎีเกมกับวิทยาศาสตร์ทางสังคม.....	14
ภาพที่ 2.6	แสดงผลประโยชน์ของผู้เล่นเกมที่มีทางเลือก 2 ทางและมีโอกาสต่างกัน.....	19
ภาพที่ 2.7	การนำแนวคิดทางคณิตศาสตร์แบบมินิแมกซ์ และแมกซิมินมาใช้ในทฤษฎีเกม.....	20
ภาพที่ 2.8	ข้อกำหนดกลยุทธ์ที่เด่น (Dominant) และด้อย Dominated).....	22
ภาพที่ 2.9	แสดงผลการจับคู่การตัดสินใจของนักโทษ ก และนักโทษ ข ในกรณีต่างๆ.....	24
ภาพที่ 2.10	แผนภูมิแสดงเกมแบบต่อเนื่อง.....	29
ภาพที่ 2.11	แผนภูมิแสดงเกมแบบต่อเนื่อง.....	30
ภาพที่ 2.12	แผนภูมิแสดงอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล.....	38
ภาพที่ 2.13	แผนภูมิแสดงกลยุทธ์ของความสมดุล.....	48
ภาพที่ 4.1	แสดงลักษณะของเกมต่อเนื่อง.....	59
ภาพที่ 4.2	แสดงลักษณะของเกมต่อเนื่องและกลยุทธ์เด่นของผู้เล่น.....	72